

Stosowanie zasad uczenia się osób dorosłych i mentoringu w procesie uczenia się w miejscu pracy

Cele uczenia się

Wiedza

- Rozumienie zasad uczenia się osób dorosłych oraz kształcenia i szkolenia zawodowego (VET)
- Rozumienie roli mentora w procesie uczenia się

Umiejętności

- Umiejętność identyfikacji, które rodzaje uczenia się byłyby najskuteczniejsze dla osoby uczącej się
- Umiejętność uzgadniania zasad i granic relacji mentoringu

Kompetencje

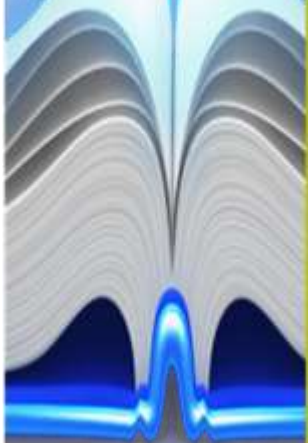
- Działanie w sposób świadczący o chęci pomocy osobie uczącej się
- Branie odpowiedzialności za swoje podejście do pracy i rolę
- Identyfikacja możliwości mentoringu

Spis treści

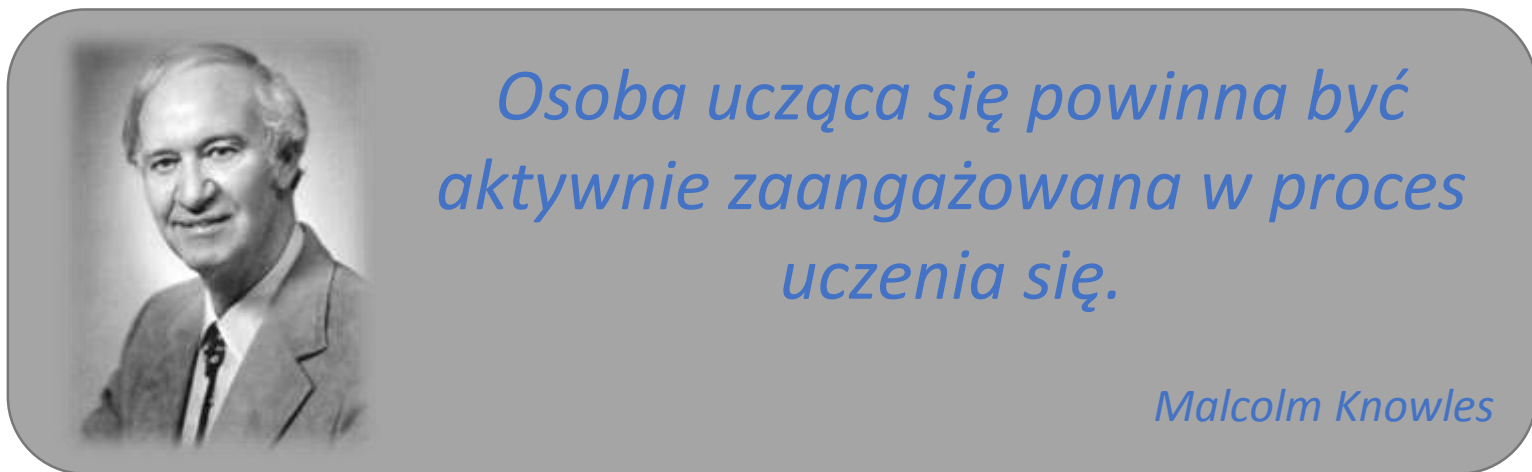
1. Stosowanie zasad uczenia się osób dorosłych
  - Model andragogiczny Malcolma Knowlesa
  - Charakterystyka dorosłych uczących się
  - Zasady uczenia się osób dorosłych
  - Wskazówki dotyczące uczenia się dla skutecznych instruktorów
2. Stosowanie zasad mentoringu osób dorosłych
  - Czym jest mentoring i mentor?
  - Najważniejsze wartości i zasady mentoringu
  - Umiejętności i role mentoringu
  - Etapy relacji mentoringu
  - Korzyści z mentoringu w miejscu pracy

1. Stosowanie zasad uczenia się osób dorosłych

Model andragogiczny Malcolma Knowlesa

*Osoba ucząca się powinna być
aktywnie zaangażowana w proces
uczenia się.*

Malcolm Knowles

Model andragogiczny Malcolma Knowlesa

Mężczyzna/
osoba

Prowadzenie

Andragogika = andra + agogika

Termin wprowadzony przez Knowlesa, opisujący dyscyplinę poświęconą pomocy osobom dorosłym w kształceniu

Andragogiczny vs. **Pedagogiczny**

Metoda nakierowana na osobę uczącą się

Metoda nakierowana na osobę uczącą

Model andragogiczny Malcolma Knowlesa

Cztery główne zasady andragogiki

1. Zaangażowani dorośli uczą się

Osoby dorosłe muszą być zaangażowane w planowanie i ocenę swoich poleceń

2. Doświadczenie dorosłych uczących się

Doświadczenie uwzględniające błędy stanowi podstawę aktywności związanych z uczeniem się

3. Odpowiedniość i oddziaływanie na życie osób uczących się

Osoby dorosłe są bardziej zainteresowane przedmiotami kształcenia, które odnoszą się bezpośrednio do ich pracy i na nią wpływają

4. Koncentracja na problemie

Uczenie się osób dorosłych cechuje koncentracja na problemie, zamiast orientacji na treść

Model andragogiczny Malcolma Knowlesa

3. Wcześniejsze
doświadczenie

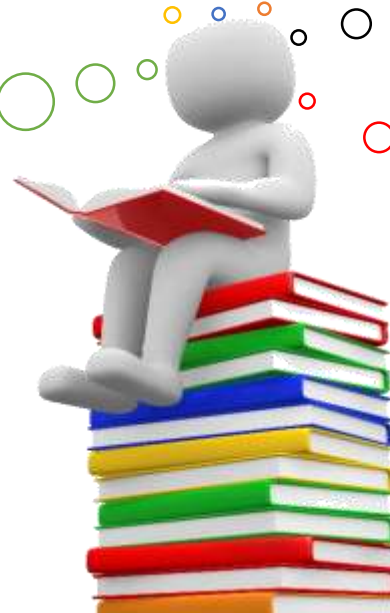
4. Gotowość do
nauki

2. Samoświadomość
osoby uczącej się

5. Orientacja na
uczenie się

1. Osoby uczące
się muszą
wiedzieć

6. Motywacja

Model andragogiczny Malcolma Knowlesa

1. Osoby uczące się muszą wiedzieć

- Dlaczego
- Co
- Jak

4. Gotowość do nauki

- Powiązane z życiem
- Zadania rozwojowe

2. Samoświadomość osoby uczącej się

- Autonomiczny
- Samoorganizujący się

5. Orientacja na uczenie się

- Koncentracja na problemie
- Kontekstowość

3. Wcześniejsze doświadczenie

- Zasoby
- Modele mentalne

6. Motywacja

- Wartość podstawowa
- Korzyść osobista

Charakterystyka dorosłych uczących się

Strategie edukacyjne

-
- ✓ Mają lata doświadczenia i bogatą wiedzę → Użyj swoich dorosłych studentów jako zasobów; używaj pytań otwartych, aby wyciągnąć wiedzę i doświadczenie studentów; zapewnij wiele możliwości dialogu między studentami
  - ✓ Mają ustalone wartości, przekonania i opinie → Poświęć czas na wyjaśnienie oczekiwań studentów; pozwól na dyskusję i podważanie pomysłów; ostrożnie chroń opinie mniejszości w grupie
  - ✓ Oczekują traktowania jak osób dorosłych → Traktuj pytania i uwagi z szacunkiem; uznawaj wkład studentów w zajęcia
  - ✓ Muszą czuć, że są samodzielnie kierowani → Angażuj studentów w projektowanie procesu uczenia się; wymagaj więcej niż jednego medium do uczenia się i kontroli nad ścieżką uczenia się oraz czasem rozpoczęcia/zakończenia

Charakterystyka dorosłych uczących się

Strategie edukacyjne

✓ Często mają podejście do uczenia się skoncentrowane na problemie

Od razu pokaż, jak można zastosować nową wiedzę czy umiejętności do obecnych problemów lub sytuacji; używaj metod uczestniczących, takich jak studia przypadków i grupy rozwiązujące problem

✓ Zdają się być mniej zainteresowane kursami w typie badania, a bardziej zainteresowane prostym "jak"

Skup się na teoriach i koncepcjach w kontekście ich zastosowania do odpowiednich problemów; zorientuj treść kursu na bezpośrednie zastosowania, zamiast na teorię

✓ Mają coraz bardziej różnicowane style uczenia się

Używaj różnych materiałów i metod nauczania, aby uwzględnić różnice w stylu, czasie, rodzajach i tempie uczenia się

Zasada nr 1. Motywacja

Czym jest motywacja?

Odpowiedź

Motywacja to siła napędzająca ludzi do realizacji potrzeby.

Powód lub powody, dla których ktoś działa lub zachowuje się w konkretny sposób.

Ogólne pragnienie lub chęć kogoś, żeby coś zrobić.

Sposoby motywowania osób uczących się

- ✓ Zdobądź przykłady z ich miejsca pracy
- ✓ Przygotuj użyteczne i stosowne doświadczenie uczenia się na podstawie grupy wiekowej i zainteresowań osób uczących się
- ✓ Ułatw eksplorację
- ✓ Stymuluj osoby uczące się
- ✓ Traktuj je z szacunkiem
- ✓ Bądź interesujący i zabawny

Zasady uczenia się osób dorosłych

Zasada nr 2. Pierwszeństwo i świeżość

Czym jest pierwszeństwo i świeżość?

Odpowiedź

Rzeczy, których uczestnicy nauczą się najpierw i na końcu to najczęściej rzeczy, których nauczą się najlepiej, więc naprawdę ważne są pierwsze wrażenia lub informacje, które uczący się otrzyma od trenera.

- ✓ *Dobłą praktyką jest uwzględnienie wszystkich kluczowych punktów na początku sesji.*
- ✓ *Ten zły umieść w środku.*

Zasada nr 3. Komunikacja dwustronna

Czym jest komunikacja dwustronna?

Odpowiedź

Proces szkolenia obejmuje komunikację z osobami uczącymi się, a nie do nich.

Czynniki do uwzględnienia w komunikacji dwustronnej

- ✓ *Język ciała też jest ważny.*
- ✓ *Plan sesji powinien zawierać odpowiednio zaprojektowane interakcje z osobami uczącymi się.*

Zasady uczenia się osób dorosłych

Zasada nr 4. Informacje zwrotne

- ✓ Informują facylitatora i osobę uczącą się o tym, czego od siebie potrzebują.
- ✓ Facylitator musi wiedzieć, że uczestnicy nadążają i zachowują tempo, a uczestnicy potrzebują informacji zwrotnych na temat standardów ich wyników.

Czynniki do uwzględnienia w informacjach zwrotnych

- ✓ *Zachęcaj osoby uczące się do dzielenia się informacjami zwrotnymi*
- ✓ *Poinformuj ich, że zrobisz to samo*
- ✓ *Zawsze używaj konkretnych deskryptorów, udzielając informacji zwrotnych*

Zasady uczenia się osób dorosłych

Zasada nr 5. Aktywne uczenie się

Krótkie ćwiczenia

Doświadczenie
oparte na przypadku
lub na problemie

Szkolenie
empiryczne

Czynniki do uwzględnienia w aktywnym uczeniu się

- ✓ *Uczestnicy uczą się więcej, gdy są aktywnie zaangażowanie w proces*
  - *Stosuj ćwiczenia praktyczne*
  - *Zadawaj dużo pytań*

Zasada nr 6. Uczenie się wielozmysłowe

Czym jest uczenie się wielozmysłowe?

Odpowiedź

Użyj więcej niż jednego z pięciu zmysłów podczas uczenia się

Czynniki do uwzględnienia dla uczenia się wielozmysłowego

- ✓ *Jeżeli mówisz osobie uczącej się o czymś, spróbuj jej to też pokazać.*
- ✓ *Użyj tylu zmysłów osoby uczącej się, ile jest niezbędne do nauki, ale nie przesadzaj*
- ✓ *Upewnij się, że wykorzystanie wybranego sensu jest możliwe*
- ✓ *Zagwarantuj, że dla osoby uczącej się słyszenie, patrzenie i dotykanie tego, co chcesz nie będzie trudne.*

Zasady uczenia się osób dorosłych

Zasada nr 7. Powtarzanie

Rzeczy powtarzane najlepiej się zapamiętuje

- ✓ *Często zadawaj pytania*
- ✓ *Zawsze podsumowuj na koniec sesji*
- ✓ *Zadbaj o to, aby osoby uczące się często przypominały to, co było do tej pory mówione*

Wskazówki dotyczące uczenia się dla skutecznych instruktorów

- Nie traktuj dorosłych jak dzieci.
- Użyj doświadczenia osób uczących się, aby wspomóc ich naukę.
- Zanim zaczniesz uczyć dorosłych, zapewnij, że czują taką potrzebę
- Dorośli muszą wiedzieć, dlaczego powinni się czegoś nauczyć.
- Osoby dorosłe podchodzą do uczenia się jak do rozwiązywania problemu.

2. Stosowanie zasad mentoringu osób dorosłych

Czym jest mentoring i mentor?

Jedna forma
wsparcia

Mentoring

Bardzo złożony
proces

Interpretacja na
różne sposoby
przez różne osoby

Trudność
zdefiniowania

Różni się w
zależności od
sytuacji

Czym jest mentoring i mentor?

Mentoring

Pomoc offline jednej osoby dla drugiej w zakresie istotnego przejścia w zakresie wiedzy, pracy lub myślenia

Megginson & Clutterbuck, 1995

Ktoś, kto pomaga drugiej osobie stać się tym, kim ta osoba chce być.

CEGEP, 1988

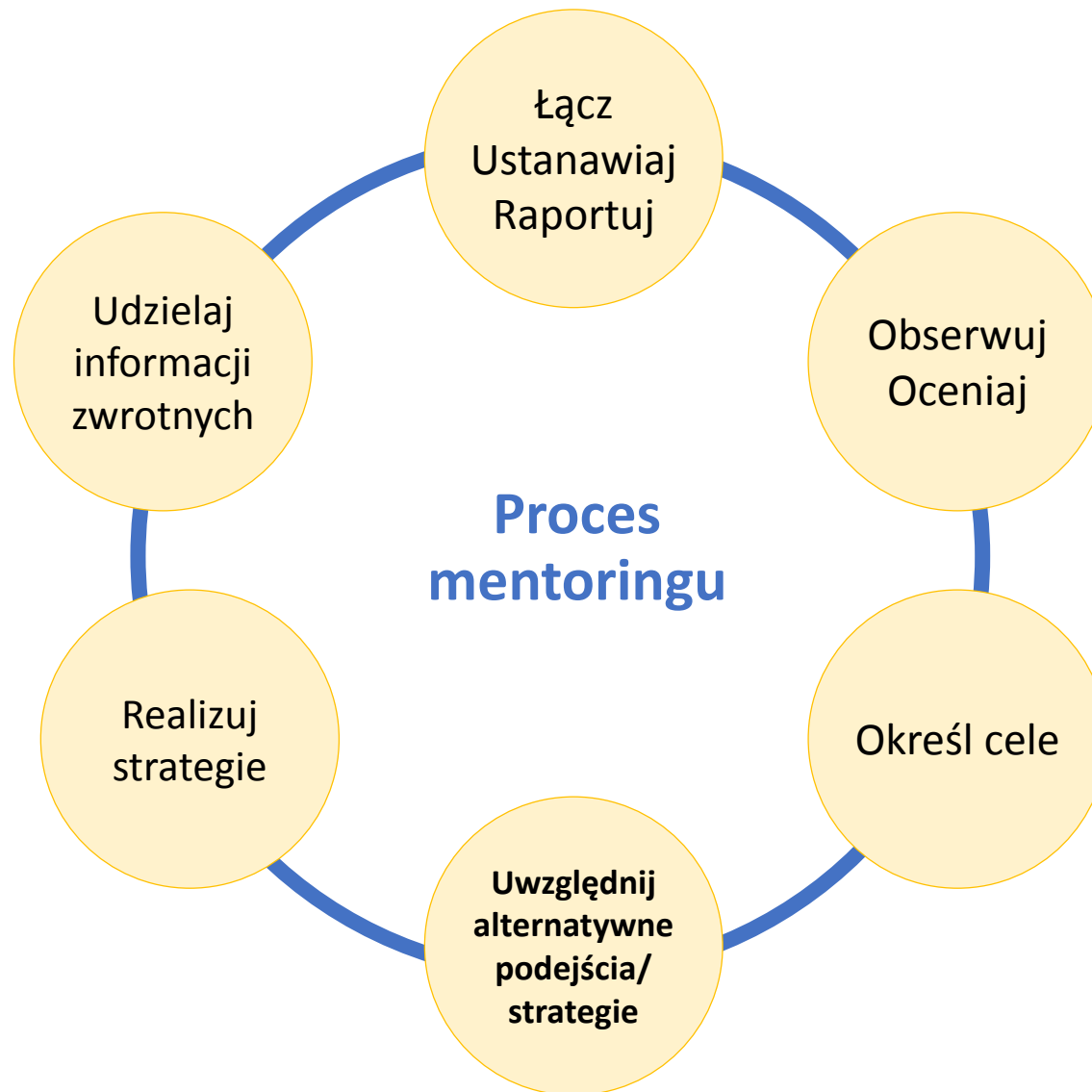
Czym jest mentoring i mentor?

Mentoring w miejscu pracy

Partnerstwo w zakresie uczenia się między pracownikami w celach dzielenia się informacjami technicznymi, wiedzą instytucjonalną i wglądem w odniesieniu do szczególnego zawodu, profesji, organizacji lub działania.

Czym jest mentoring i mentor?

Czym jest mentoring i mentor?

Utalentowany i doświadczony realizator, który ma szczególny, osobisty interes w pomocy w zakresie przewodzenia i rozwoju osoby młodszej lub mniej doświadczonej

Gibb, 1994

Mentor to osoba bardziej doświadczona, które chce dzielić się wiedzą z osobą mniej doświadczoną w relacji wzajemnego zaufania

David Clutterbuck, 1995

M E N T O R

Mentor ułatwia rozwój osobisty i zawodowy danej osoby, dzieląc się z nią wiedzą i wglądem, które zdobywał przez lata. Pragnienie chęci dzielenia się tym „doświadczeniem życiowym” jest charakterystyczne dla mentora, który odnosi sukcesy

Arizona National Guard

Najważniejsze wartości i zasady mentoringu

- 1 Mentoring uwzględnia zaangażowanie określone w czasie.
- 2 Mentoring wymaga relacji pełnej zaufania i poufności, opartej na wzajemnym szacunku.
- 3 Cel mentoringu musi być obopólnie uzgodniony przez mentora i jego podopiecznego z wyraźnie określonymi zamierzeniami.
- 4 Mentoring uwzględnia wyraźnie ograniczoną relację, która jest bliska.
- 5 Relację mentoringu planuje się w celu wzmocnienia konkretnych celów rozwojowych podopiecznego, a nie dla wymogów organizacyjnych, takich jak ewaluacja pracowników.

Najważniejsze wartości i zasady mentoringu

-
- 6 Mentorzy zapewniają oceny jakości pracy, szczególnie samoocenę podopiecznego.
  - 7 Relacja mentoringu kończy się, gdy podopieczny jest w stanie działać niezależnie.
  - 8 Mentorzy realizują model przywództwa służebnego, przekazując innym wartości i nie otrzymując nagród zewnętrznych.
  - 9 Podopieczni muszą pokazać postęp poprzez „podnoszenie poprzeczki” dla samych siebie, wraz z rozwojem ich wglądu i umiejętności.
  - 10 Mentorzy powinni modelować działania dla podopiecznych, tym samym dając im możliwość obserwowania i rozwijania wglądu.

Umiejętności i role mentoringu

Kluczowe dla mentoringu

- ✓ Aktywne słuchanie
- ✓ Budowanie zaufania
- ✓ Wyznaczanie celów i budowanie zdolności
- ✓ Zachęcanie i inspirowanie

Umiejętności i role mentoringu

Kluczowe dla mentoringu

- ✓ **Aktywne słuchanie** to najbardziej podstawowa umiejętność. Aktywne słuchanie tworzy pozytywne, akceptujące środowisko, pozwalające na otwartą komunikację.

Przykłady aktywnego słuchania

- Używaj języka ciała, który pokazuje, poświęcasz uwagę temu, co podopieczny mówi.
- Wykazywanie zainteresowania tym, co podopieczny mówi i nawiązywanie do ważnych aspektów tego, co podopieczny powiedział, aby okazać zrozumienie.

Umiejętności i role mentoringu

Kluczowe dla mentoringu

✓ Budowanie zaufania

Zaufanie buduje się w czasie.

Wskazówki na temat zwiększenia zaufania

- Zadbaj o poufność swoich rozmów i komunikacji z podopiecznym.
- Prowadź zaplanowane spotkania
- Okazuj zainteresowanie i wsparcie
- Bądź szczery wobec swojego podopiecznego

Umiejętności i role mentoringu

Kluczowe dla mentoringu

✓ Wyznaczanie celów i budowanie zdolności

Pomóż swojemu podopiecznemu wyznaczać jego cele dotyczące miejsca pracy.

Wskazówki na temat rozwoju zdolności podopiecznego w zakresie uczenia się i osiągnięcia swoich celów

- Udzielanie wiedzy i umiejętności poprzez wyjaśniania, dawanie użytecznych przykładów, pokazywanie procesu i zadawanie pytań prowokujących do myślenia
- Pomoc podopiecznemu w uzyskaniu szerszej perspektywy na temat jego odpowiedzialności

Umiejętności i role mentoringu

Kluczowe dla mentoringu

✓ Zachęcanie i inspirowanie

Zachęcanie to najbardziej ceniona przez podopiecznych umiejętność mentoringowa.

Sposoby zachęcania podopiecznego

- Przyjaźnie komentuj jego osiągnięcia
- Reaguj na jego wyzwania słowami wsparcia, zachęcania i zrozumienia.

Przykłady inspirowania podopiecznego

- Dziel się wizją firmy
- Opisz doświadczenia, błędy i sukcesy, które Ty lub ktoś inny napotkałeś na swojej drodze do osiągnięcia celów
- Porozmawiaj z podopiecznym o ludziach i wydarzeniach, które zainspirowały i zmotywowały Ciebie.

Etapy relacji mentoringu

Relacja mentoringu

Specjalna relacja, w której dwie osoby naprawdę nawiązują ze sobą kontakt.

Tworzą wieź.

Wzajemne zaufanie i szacunek
Otwartość i uczciwość

Etapy relacji mentoringu

Relacja mentoringu

Jakość relacji jest kluczowa dla powodzenia działania.

JEŻELI

Nie dojdzie do nawiązania więzi

LUB

Jedna lub dwie strony nie czuje się komfortowo w relacji

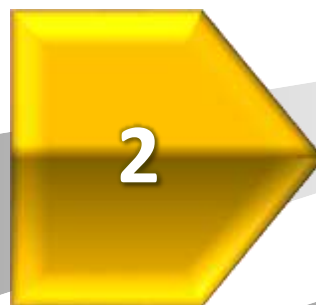
Uczenie się ani mentoring nie będą trwałe.

Etapy relacji mentoringu

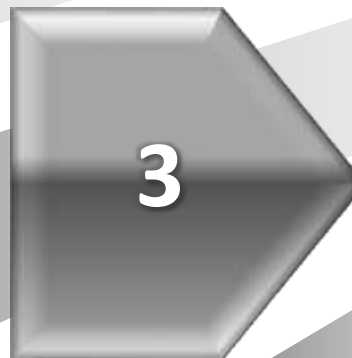
**Budowanie
relacji**

**Wymiana informacji
i wyznaczenie celów**

**Praca w kierunku celów/
Pogłębianie zaangażowania**

**Koniec relacji
mentoringu i
planowanie przyszłości**

Etapy relacji mentoringu

Budowanie relacji

- ✓ Poznacie siebie nawzajem i zaczniecie budować zaufanie.

- ✓ Podczas pierwszego spotkania:
  - Ustal harmonogram
  - Omów swoje doświadczenie
  - Utwórz porozumienie o poufności

- ✓ Podczas drugiego spotkania:
  - Zaczynaj od odwołania się do kilku najważniejszych doświadczeń z pierwszego spotkania
  - Zadawaj dodatkowe pytania o cele i korzyści z mentoringu.

Etapy relacji mentoringu

Wymiana informacji i wyznaczenie celów

2

- ✓ Na tym etapie dojdzie do pogłębienia relacji mentoringu i zaufania.
- ✓ Bądź uważny na praktykowanie aktywnego słuchania i stale wyrażaj wsparcie.
- ✓ Pomóż swojemu podopiecznemu wyznaczać cele
  - Zapewnij wkład i wsparcie w wielu problemach i wyzwaniach.
  - Cele są pomocne względem codziennych potrzeb.
  - Zachęcaj podopiecznego do omawiania z Tobą jego celów.
  - Odwołuj się do jego celów okresowo w celu ponownego skoncentrowania się na celach.

Etapy relacji mentoringu

Praca w kierunku celów/Pogłębianie zaangażowania

3

- ✓ Ten etap jest zazwyczaj najdłuższy.
- ✓ To dobry punkt w mentoringu na refleksję na temat postępów na drodze do celu i samej relacji.
- ✓ Potencjalne wyzwania na tym etapie:
  - **Czas i energia:** Myśl raczej w małej skali niż w dużej
  - **Szybkie budowanie zaufania:** Dotrzymuj obietnic i zobowiązań
  - **Niebycie „ekspertem” od wszystkich potrzeb podopiecznego:** Wyjaśnij rolę „facylitatora uczenia się” na początku relacji. Powiedz, że nie znasz wszystkich odpowiedzi.
  - **Bycie wrażliwym na różnice:** Poza odkrywaniem wszystkich swoich podobieństw, pracuj dokładnie nad identyfikacją różnic między Tobą i Twoim podopiecznym.

Etapy relacji mentoringu

Koniec relacji mentoringu i planowanie przyszłości

4

- ✓ Ten etap powoduje zbliżenie w relacji mentoringu.
- ✓ Pracuj ze swoim podopiecznym, aby określić rodzaje wsparcia, których może potrzebować w przyszłości.
- ✓ Poprowadź końcową dyskusję:
  - Rozważenie wyzwań i postępu w realizacji celów
  - Odkrywanie innego rodzaju wsparcia, którego podopieczny może nadal potrzebować

Etapy relacji mentoringu

Potencjalne obszary problemowe na wszystkich etapach

- *Niedopasowanie mentora/podopiecznego*
- *Niedopasowanie oczekiwań*
- *Niechętny mentor/podopieczny*
- *Nadmiernie entuzjastyczny podopieczny*
- *Niedopasowanie płci*
- *Niedopasowanie kulturowe*
- *Niedopasowanie rasowe*
- *Zaangażowanie emocjonalne*
- *Naruszona poufność*
- *Sprzeczne role*
- *Granice nieuzgodnione z wyprzedzeniem*

BARDZO WAŻNE dla uwzględnienia relacji między mentorem i podopiecznym

Korzyści z mentoringu w miejscu pracy

- Zdobądź firmę

- Zdobądź mentora

- Zdobądź podopiecznych